
Psát s dětmi úvahy pomáhá problémy ve třídě rozklíčovat a vyřešit

---

Psát s dětmi úvahy je dobrá cesta, jak problémy ve třídě rozklíčovat a společně vyřešit

Absolventka Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy Soňa Semotánová nyní učí na dvou diametrálně odlišných středních školách. V jedné z nich jsme se sešly a povídaly si o tom, jak pracuje na odstraňování předsudků týkajících se minoritních skupin studentů – konkrétně romských, asijských a arabských dětí.

Učíte zde na Střední škole gastronomické a hotelové a pak také na Mensa gymnáziu. Jaká je situace na obou školách?

Každý školský stupeň je jiný a hodně záleží na sociokulturním charakteru prostředí, z něhož děti vycházejí. Ty z výběrové školy mají výhodu, že se rychle učí, výborně si pamatují informace a nerady se nudí. Pro mě je to velmi potěšující výzva hledat způsoby, jak je zabavit a inspirovat, aby pracovaly. Nelze ale zobecňovat a netroufám si tvrdit, že by děti na učňovských oborech neměly studijní předpoklady. Jen práce s nimi a výuka je jiná.

<blockquote class="leftfloat"> <p>Děti z učiliště mi oproti gymnazistům přijdou trošičku otevřenější, srdečnější a jsou vděčné za emoce. Oceňují, když jim projevíte důvěru a zájem o ně.</p> </blockquote>

V čem konkrétně?

Obecně mi zdejší děti přijdou trošičku otevřenější, srdečnější a vděčné za emoce. Velice oceňují, když projevíte důvěru v jejich kvality a zájem o ně. Neříkám, že děti na výběrové škole takové nejsou, ale není to tam tak běžné.

Možná je to dáno tamním sofistikovanějším prostředím.

Přesně tak. Očekávají vysoký stupeň profesionality. Jsou velice zodpovědné, většinou vědí, co chtějí a jdou si za tím. Řekla bych, že jsou i kreativnější. Nutno ale dodat, že k tomu mají také výborné podmínky. Zapojují se do různých individuálních programů či projektů, čímž se připravují na budoucí studium na vysoké škole.

S jakými dětmi z minoritních skupin se setkáváte tady a tam?

Na Mensa gymnáziu máme děti arabské, židovské, asijské a také studenty pocházející z rodin, kde je jeden z rodičů cizinec, například Afroameričan. A romské – i když také jenom částečně, kdy je jeden z rodičů Rom. Zde na středním odborném učilišti studují romské, vietnamské a ukrajinské děti.

<blockquote class="rightfloat"> <p>Z vlastní zkušenosti vím, že negativnost vůči menšinám, zášť či šikana se týkají především základních škol. A potvrzují mi to během debat i sami studenti.</p> </blockquote>

Pocítují, že se k nim ostatní spolužáci chovají předpojatě?

Z vlastní zkušenosti za léta svého učitelování vím, že negativnost vůči menšinám, zášť či šikana se týkají především základních škol. A potvrzují mi to během debat i sami studenti. Středoškoláci už jsou schopni kriticky myslet a předvídat, jaký dopad mohou jejich slova mít, jak mohou ublížit. Když jsou nějaké spory ve třídě, což se samozřejmě stává, nemají rasový, etnický či minoritní původ, ale týkají se osobních sympatií a antipatií.

Takže je zbytek třídy bere jako sobě rovné, kamarádi se spolu?

Řekla bych, že vztahy ve škole popisují atmosféru ve společnosti obecně. Z mého pohledu je Česko, například ve srovnání se Slovenskem, kde jsem se narodila, tolerantnější a liberálnější. Ale očekává se zde od minorit vysoký stupeň začlenění. S otevřenou nenávistí se děti nesetkávají. Ale vadí jim, když negativní pohled na „nepřízpůsobivé“ dopadá i na ty integrované. Vnímají to samozřejmě jako nespravedlnost.

Projevuje se to i ve škole?

Když se bavíme o romské problematice ve třídě, tak většinová skupinka říká například o menšině: „Tihle jsou naši, ti jsou v pohodě, ale ostatní Romové jsou špatní.“ Snažím se jim vysvětlovat, že to tak není, protože každá skupina je tvořena jednotlivci, z nichž všichni si mohou vybrat, jak se budou chovat. Nemáte šanci rozpoznat integrovaného Roma od „nepřízpůsobivého“, dokud ho osobně nepoznáte.

<blockquote class="leftfloat"> <p>Studenti si uvědomují, co mohou svými slovy způsobit a dávají si větší pozor. Proto jim často dávám psát na dané téma úvahy. V písemném projevu se totiž tolik nekontrolují.</p> </blockquote>

Pozorujete nějaký rozdíl na výběrové škole?

Je to stejné. Učím arabskou holčičku syrského původu, kterou studenti berou jako integrovanou, protože je „jejich“. Ale ostatní Arabové jsou pro ně velký problém.

Vedle toho, že učíte, studujete také historickou sociologii. Máte pocit, že přistupujete k dětem jinak než zbytek učitelského sboru? Třeba že určitá témata vnímáte citlivěji?

Nemyslím si. Spíše je to dáno tím, že učím základy společenských věd a dějepis, kde mám větší prostor se těmito tématům věnovat. Z mé zkušenosti funguje osvěta nejlépe přes pozitivní zážitky. Naše škola má na Facebooku skupinu, kam vkládám všechny kulturní události týkající se menšin. Děti o ně mají zájem a chodí tam rády i ve svém volném čase, protože tyto akce bývají o víkendech. Tímto je namotivuji a postupně se při výuce dostaneme k jádru věci, kterou potřebuji probrat.

Říkala jste, že středoškoláci umějí kriticky myslet a předvídat následky svého chování. Jak ale změnit jejich myšlení, když vám nepřiznají, že mají předsudky vůči minoritám?

Máte pravdu. Uvědomují si, co mohou svými slovy způsobit a dávají si větší pozor. Proto jim často dávám psát na dané téma úvahy. V písemném projevu se totiž děti tolik nekontrolují. Například se mi takto jeden z nich přiznal, že by Afroameričanovi nepodal ruku. Samozřejmě neprozradím, kdo to byl, jenom o projeveném názoru začnu diskuzi. Vidím pak, že nejen pisateli otevřela debata oči. Úvahy jsou dobrá cesta, jak tyto problémy odhalit a rozkrýt.

PhDr. Soňa Semotánová absolvovala v roce 2009 dvouoborové studium dějepisu a základů společenských věd a pokračovala v doktorském programu na katedře dějin didaktiky a dějepisu PedF UK. Ve školství pracuje již devátým rokem. Loni započala Ph.D. program na FHS UK – obor historická sociologie. Zabývá se problematikou holocaustu, předsudkovým chováním a stereotypy vůči minoritám ve společnosti. V současné době učí na dvou středních školách v Praze – Mensa gymnáziu a Střední škole gastronomické a hotelové.